

GUIA D'UTILITZACIÓ DE LENGUATGE NO SEXISTA DE LA FUNDACIO PRIVADA DRISSA

Febrer 2010

GUIA D'UTILITZACIÓ DE LLENGUATGE NO SEXISTA DE LA FUNDACIÓ PRIVADA DRISSA.

1. JUSTIFICACIÓ

Durant aquests darrers anys hem viscut grans avenços per garantir la igualtat de les dones en tots els camps de la vida, un dret indiscutible amb independència de la cultura, la situació jurídica o la nacionalitat de cada dona. El corpus legal que avala aquest dret a la igualtat ha comportat canvis socials i culturals i està en ple procés de consolidació.

La realitat ens demostra, però, que encara són moltes les barreres que discriminen les dones i que ens queda molt camí per fer, tot i el que ja hem avançat.

De tots els tipus de discriminacions, les indirectes són molt més difícils de detectar ja que queden amagades en pràctiques aparentment neutres però que posen unes persones en situacions de desavantatge respecte a unes altres. El **llenguatge**, per exemple, és un element molt important que segons com l'utilitzem acaba discriminant les dones. I és en aquests casos quan parlem de sexisme lingüístic.

El llenguatge no és sexista, però sí l'ús que se'n fa, com ara la utilització del genèric masculí, que en molts casos pot ocultar l'existència de les dones. Per això cal acabar amb la inèrcia d'aquest ús poc crític, que perpetua aquestes diferències formals i, tot sovint, ideològiques. Amb l'objectiu d'avançar en la creació d'un llenguatge que abandoni qualsevol ús discriminatori, no sexista, androcèntric i que s'adapti a les noves necessitats socials, sense renunciar a la claredat en la comunicació, des de la Fundació Drissa ens proposem de fer servir aquesta guia d'utilització de llenguatge no sexista a l'hora de redactar els nostres documents interns i externs.

2. RECURSOS

2.1. COM EVITAR EL GENÈRIC MASCULI

A) Utilització de genèrics reals – noms col·lectius

És l'opció més recomanada si podem fer servir un mot que realment inclogui els dos sexes. És una bona idea tenir un llistat a mà amb paraules d'ús freqüent en la nostra tasca quotidiana. També es poden fer servir mots invariables, expressions despersonalitzades, o la paraula "persona" i altres mots genèrics.

Enlloc de	Proposem
Alumnes	Alumnat
Ciudadans	Ciudadania, població, poble, societat
Fills	Descendència
Homes	Gent, humanitat, població, gènere humà, espècie humana
Joves	Joventut, jovent
Tots	Tothom, tota la gent, tot el món
Treballadors	Personal, plantilla, equip
Voluntaris	Voluntariat

B) Noms d'organismes i unitats administratives

Enlloc de	Proposem
Gerent	Gerència
President	Presidència
Administrador	Administració

C) Expressions despersonalitzades

Enlloc de	Proposem
Redactors:	Redactat per:
Sr. / Sra.	Nom
Destinatari	Destinació
El / la sol·licitant	Dades personals
Nascut / uda a	Cognoms i nom
Domiciliat / ada	Lloc de naixement
	Domicili
En / Na o Sr. / Sra.	Nom i cognoms

D) Mots invariables

Enlloc de	Proposem
Home	Ésser humà, persona
Nen	Infant

E) La paraula *persona* i altres mots genèrics

Enlloc de	Proposem
L'interessat	La persona interessada
El sol·licitant	La persona sol·licitant
L'usuari	La persona usuària
Els signant	La persona que signa
Admesos i exclosos	Persones admeses i excloses
Treballadors	Personal
Administratius	Personal administratiu, personal d'administració
Directius	Personal directiu

2.2. ÚS DELS DOS GÈNERES GRAMATICALS: FORMES DOBLES

Les formes dobles es poden fer servir de forma completa o amb les barres. S'ha de tenir en compte que en els casos en què sigui necessària la presència d'un adjectiu i/o un article, aquest ha d'aparèixer també en les dues formes, la masculina i la femenina.

En fer servir aquest recurs, hem de tenir en compte que posar primer una forma o una altra també implica certa jerarquització. Per tant, podem alternar l'ordre d'aparició: en alguns casos la forma masculina primer, i en altres, la femenina. Per tal de no repetir sempre l'una o l'altra a l'inici de la frase, una bona idea és que apareguin en ordre alfabètic.

Enlloc de	Proposem
Treballadors	Treballadors i treballadores o treballadors/es
Monitors	Monitores i monitors
Psicòlegs	Psicòlegs/ogues

A) Frases i perífrasis

A vegades no cal fer servir les dues formes (masculina i femenina) per fer un ús no discriminatori del llenguatge. Només cal buscar la forma més clara i senzilla d'expressar allò que volem dir, sense capficar-nos perquè hi siguin presents les dues formes.

Enlloc de	Proposem
Tots els inscrits i les inscrites al curs	Tothom que s'hagi inscrit al curs. Qui s'hagi inscrit al curs.
Totes les catalanes i tots els catalans	La població de Catalunya

B) Alguns dubtes gramaticals...

En el cas de les formes invariables (paraules que tenen la mateixa forma per al masculí i per al femení), les podem fer servir sempre que en el text no hi hagi cap altre element (adjectius, articles, etc) que tingui flexió de gènere. Exemples:

Una vacant de gerent
Treball per peons
Reunió amb professionals de la xarxa de salut mental

Però en el cas que sí que hi hagi articles o adjectius (o altres formes), haurem de fer servir les dues formes (masculina i femenina)

Enloc de

El gerent ha de signar el document

Els especialistes de l'àrea

Proposem

El / la gerent ha de signar el document

Les i els especialistes de l'àrea

C) Articles i preposicions

Quan l'article va precedit d'una preposició, no cal repetir la preposició en les formes dobles.

Enloc de

Signatura del pare o de la mare
Sala per a les treballadores i pels treballadors

Proposem

Signatura del pare o la mare
Sala per a les treballadores i els treballadors

Es pot fer servir únicament l'article corresponent al primer element enumerat, sobretot si es tracta d'enumeracions complexes, per tal de facilitar la lectura del text.

Enloc de

Signatura del pare o de la mare
Sala per a les treballadores i els treballadors

Proposem

Signatura del pare o mare
Sala per a les treballadores i treballadors

D) Adjectius

No és necessari que tinguin una forma doble. Amb l'objectiu de facilitar la lectura, es recomana fer servir una única forma i fer-la concordar amb el substantiu més proper.

Enloc de

Proposem

Les candidates escollides i els candidats escollits. Les candidates i candidats escollits.

Podem repetir l'adjectiu, en la seva forma masculina i femenina, sobretot si es vol donar un efecte emfàtic a la frase (exemple: benvolgudes amigues i benvolguts amics és més emfàtic que "benvolguts amics i amigues"). També haurem de posar les dues formes de l'adjectiu en el cas d'encapçalaments de cartes dirigides a persones indeterminades.

Enloc de

Proposem

Benvolgut treballador o treballadora Benvolgut treballador,
benvolguda treballadora

E) Altres formes de fer servir llenguatge sexista

Quan parlem de llenguatge sexista, no només ens referim a fer servir el masculí com a genèric. Hi ha altres formes de fer servir el llenguatge de forma discriminatòria.

Una bona manera de saber si una frase és sexista és fer la següent comprovació: intercanviar els llocs que ocupen en la frase l'home i la dona. Si la frase canvia de significat, és que era sexista.

Exemples:

- Paraules que canvien el seu significat segons s'apliquen a un home o a una dona: minyó / minyona, home públic / dona pública, un qualsevol / una qualsevol, etc.
- Metàfores, adverbis, verbs, etc., aplicats a les dones "per tradició": metges i infermeres.
- Utilitzar diferent tractament per als homes i les dones: la Senyoreta Garcia i el Senyor (no Senyoret!) Capdevila.
- Fer servir el femení per a insultar o desqualificar: "coses de dones" = coses sense importància, "ets una nena" dit a un nen que plora, per exemple.

- Buits lèxics, paraules amb connotacions positives que no tenen corresponent en femení: homenia, cavalleriesitat, home de bé, etc. I també paraules amb connotacions negatives que no tenen corresponent en masculí: harpia, mala pècora, etc.

Febrer 2010